

โครงการการผูกขาดของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในเขตกรุงเทพมหานคร

นาย พุทธกาล รัชธร

002098

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๔

116718227

THE STRUCTURE OF VERTICAL INTEGRATION OF BROILER
CHICKEN INDUSTRY IN BANGKOK METROPOLIS

Mr. Buddhagarn Rutchatorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

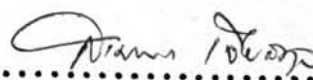
1981

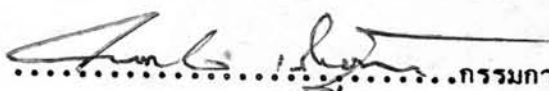
หัวข้อวิทยานิพนธ์ โครงสร้างการผูกขาดของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในเขตกรุงเทพมหานคร
โดย นายพุทธกาล รัชธร
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ไกรยุทธ อีรตยาคินันท์

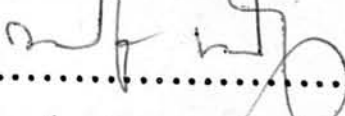
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

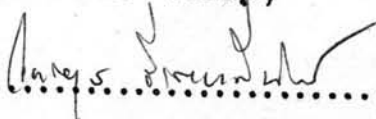

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ ชุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สามารถ เจียสกุล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพศาล เล็กอุทัย)

.....กรรมการ
(อาจารย์ พานิช เลือสกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไกรยุทธ อีรตยาคินันท์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ โครงสร้างการผูกขาดของอุตสาหกรรมไก่เนื้อใน เขตกรุงเทพมหานคร
 ชื่อผู้คิด นายพุทธกาล รัชธร
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ไกรยุทธ อีรตยาภินันท์
 ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
 ปีการศึกษา ๒๕๒๓

บทคัดย่อ

โครงสร้างตลาดไก่เนื้อในเขตกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนี้นั้นได้ เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปสู่ การผูกขาดและรวมกลุ่มกันในแนวตั้งมากยิ่งขึ้น โดยที่บริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์ได้มีการแข่งขันกันทาง ด้านตลาดมากยิ่งขึ้น โดยการพยายามเข้าแทรกแซงการตลาดตั้งแต่ตลาดวัตถุดิบจนถึงตลาดผลิตภัณฑ์ หรือตลาดผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อแสวงหากำไรสูงสุดในทุกขั้นตอนของการตลาด

การเข้าผูกขาดในแนวตั้งที่เด่นชัดนั้นจากการศึกษาพบว่าบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ได้ เข้า มามีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุดในตลาดต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การเป็นผู้จำหน่ายในค่านอุตสาหกรรมอาหาร สัตว์ การเลี้ยงไก่ การฆ่าและไก่ การตลาดค้าไก่ฆ่าและ และตลาดการส่งออก ซึ่งเป็นแหล่ง อุปสงค์ไก่ขั้นสุดท้าย

จากขั้นตอนการผลิตต่าง ๆ ของบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ในอุตสาหกรรมไก่เนื้อนั้นเรา พอลจะสรุปถึงส่วนแบ่งการตลาดของบริษัทได้ ดังนี้

ส่วนแบ่งการตลาดของบริษัทเจริญเจริญโภคภัณฑ์ในอุตสาหกรรมไก่เนื้อ

ขั้นตอนการผลิต	ส่วนแบ่งการตลาด (ร้อยละ)
<u>การผลิตลูกไก่</u> (ทั้งประเทศ)	๔๐
<u>การเลี้ยง</u> (ตัวแทนของเขตจังหวัดรอบนอกกรุงเทพฯ)	๘๐
การเลี้ยงในสัญญาผูกพัน	๕๖.๗๒
ประกันราคา	๖๔
เปิดบัญชีเงินเชื่อ	๓๓.๓๓
จ้างเลี้ยง	๗๐.๘๓

ขั้นตอนการผลิต	ส่วนแบ่งการตลาด (ร้อยละ)
อาหารสัตว์ (ทุกประเภท ทั่วประเทศ)	๔๐
โรงฆ่า (เขตกรุงเทพมหานคร)	๗๑.๔๓
ตลาดผู้บริโภครภายใน (เขตกรุงเทพมหานคร)	
ตลาดสด	๔๔.๖๔
ตลาดภัตตาคาร	๔๕.๕
ตลาดซูเปอร์มาเก็ต	๖๓.๗๖
ตลาดโรงแรมชั้น ๑	๕๐
ตลาดผู้บริโภครภายนอก (การส่งออก)	๘๑.๑๔

สาเหตุที่ทำให้ทางบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์พยายามเข้ามาผูกขาดในแนวตั้งของอุตสาหกรรมไก่เนื้อนั้น เนื่องจากมีจุดมุ่งหมายที่การแสวงหากำไรสูงสุด จากทุกขั้นตอนของการผลิต ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันหลายลักษณะ การแสวงหากำไรสูงสุดนั้นสามารถกระทำได้โดย

๑. การพยายามเข้าผูกมัดเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในลักษณะข้อผูกพันต่าง ๆ เพราะการเข้าผูกมัดเกษตรกรผู้เลี้ยงหมายถึงการเข้ามามีอิทธิพลเหนือแหล่งอุปทานไก่สำหรับโรงฆ่าของตนด้วยการที่ทางบริษัทเข้าผูกมัดเกษตรกรนั้น จะทำให้ทางบริษัทได้รับกำไร หรือส่วนเหลือของการตลาด (Market Margin) สูงสุด

๒. การเข้าครอบครองตลาด โดยในระยะแรกจุดมุ่งหมายในการที่ทางบริษัทเข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนการผลิตนั้น อาจจะมีใช้เพื่อกำไรสูงสุด แต่ต้องการเข้ามาควบคุมปริมาณของแหล่งอุปทานและอุปสงค์ของตนให้มากที่สุด

จากการศึกษาสภาพอุตสาหกรรมไก่เนื้อนั้น ทำให้เห็นแนวโน้มว่าการแข่งขันของบริษัทอื่น ๆ จะมีรูปแบบที่เข้าทำการผูกขาดในแนวตั้งมากยิ่งขึ้น

The market shares of C.P.'s groups in broiler chicken industry

Production Stages	Market Share (%)
Chicks Hatchery	40
Broiler Raising (Agent of provinces in Suburb of Bangkok)	80
Raised under contract Farming	56.72
- Contract Price Guarantee Farming	68
- Overdraw Contract	33.33
- Hired Contract	70.83
Animal Feed Industries	40
Slaughter Houses	71.43
Out-let in Bangkok	
- Market	56.64
- Restaurant	45
- Supermarket	63.76
- Hotel	50
Export	80

C.P.'s group endeavours to vertically integrate the broiler chicken industry in order to maximize profit from all the stages of production which related in many aspects. Maximization could be benefit by

1. To persuade farmers into some forms of contract with the company. The contract leads to control capability over supply of broilers of slaughtering and eventually make the company benefit from the highest market margin.

2. Market Monopoly. In the beginning the company aims at taking the greatest role in every stages of production and controlling its own source of supply and demand.

The study reveals that fierce competition among individual nonaffiliated companies in the business will eventually lead to monopoly in vertical integration.

กิตติกรรมประกาศ

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาเป็นพิเศษจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ไกรยุทธ ชีรตยาสินันท์ ในการรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยา
นิพนธ์ ท่านได้ให้ความกรุณาแนะนำแนวทางการค้นคว้าและศึกษา ตลอดจนช่วยชี้แนะ
แหล่งข้อมูล ตรวจสอบ แก้ไข จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ที่ได้
ให้ความกรุณาแนะนำแนวทางทฤษฎี วิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล ตลอดจนการให้ยืมเอกสาร
ประกอบการค้นคว้า

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สามารถ เจียสกุล ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ไพศาล เล็กอุทัย อาจารย์ ดร.ประจักษ์ สกุนตะลักษณ์ และ
อาจารย์พานิช เสือสกุล ที่ให้ความกรุณาเป็นพิเศษในการรับเป็นกรรมการผู้ตรวจและ
สอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบคุณนิสิตของคณะเศรษฐศาสตร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือออกเก็บ
ข้อมูล และแบบสอบถาม ตลอดจนช่วยตรวจทานแก้ไขต้นฉบับ

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการคณะเศรษฐศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความ
ช่วยเหลือทางด้านการพิมพ์

พุทธกาล รัชชธ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
รายการตารางประกอบ	ณ
รายการแผนภูมิภาพประกอบ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมา	๑
วัตถุประสงค์การศึกษาและสมมติฐาน	๓
ทฤษฎีและแนวความคิดเบื้องหลังการวิเคราะห์	๕
ผลงานวิจัยในอดีตที่มีการศึกษา	๙
วิธีดำเนินการและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย	๑๑
บทที่ ๒ การผูกขาดในแนวตั้งของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในประเทศไทย	๑๔
ความหมายของการผูกขาดในแนวตั้ง	๑๔
เงื่อนไขของการนำไปสู่การผูกขาดในแนวตั้ง	๒๔
บทที่ ๓ การผูกขาดการเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทย	๓๒
ความทั่วไป	๓๒
ลักษณะการเลี้ยงไก่ของประเทศไทยในปัจจุบัน	๓๔
การผูกขาดในตลาดพันธุ์ไก่	๔๔
การผูกขาดตลาดการเลี้ยงไก่	๔๘
บทที่ ๔ การผูกขาดตลาดโรงฆ่าชำแหละไก่เนื้อ	๖๕
ลักษณะของโรงฆ่าชำแหละไก่	๖๕
การผูกขาดตลาดโรงฆ่าชำแหละไก่	๖๖

	หน้า
บทที่ ๕ การผูกขาดตลาดการค้าไก่เนื้อชำแหละในเขตกรุงเทพมหานคร	๗๑
ลักษณะวิธิตลาด	๗๑
บริษัทผู้ค้ารายใหญ่	๗๗
การผูกขาดตลาดการค้าไก่เนื้อชำแหละในตลาดสด	๗๗
การผูกขาดตลาดการค้าไก่เนื้อชำแหละในตลาดสด	๗๗
การผูกขาดไก่เนื้อชำแหละในตลาดภัตตาคารและร้านอาหาร	๘๕
การผูกขาดไก่เนื้อตลาดโรงแรมชั้นหนึ่ง	๘๘
การผูกขาดไก่เนื้อในตลาดซูเปอร์มาเก็ต	๙๐
การผูกขาดไก่เนื้อในตลาดการส่งออก	๙๕
 บทที่ ๖ บทสรุป	 ๙๘
 บรรณานุกรม	 ๑๐๖
ภาคผนวก	๑๐๘
ภาคผนวก ก. สัญญาซื้อขายไก่กระทรง (ประกันราคา)	๑๐๙
ข. สัญญาจ้างเลี้ยงไก่กระทรง	๑๑๙
ค. วิธีเลี้ยงและพันธุ์ที่ใช้เลี้ยง	๑๓๕
ง. แบบสอบถามหมายเลข ๑ สำหรับตลาดสด	๑๔๐
จ. แบบสอบถามหมายเลข ๒ สำหรับซูเปอร์มาเก็ต	๑๔๔
ฉ. แบบสอบถามหมายเลข ๓ สำหรับภัตตาคารและร้านอาหาร	๑๔๗
ช. การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและรายได้ของการเลี้ยงไก่กระทรง	๑๕๐
 ประวัติผู้เขียน	 ๑๖๗

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๒.๑	โรงงานผลิตอาหารสัตว์ที่สำคัญ ปี พ.ศ. ๒๕๒๒	๒๒
๒.๒	เงินทุนดำเนินงานและยอดขายของบริษัทผลิตอาหารสัตว์ในปี ๒๕๒๒	๒๔
๒.๓	การเปรียบเทียบต้นทุนและราคาขายของไก่กระทงเป็น	๒๔
๓.๑	ปริมาณเนื้อสัตว์ที่บริโภค	๓๓
๓.๒	การคาดคะเนปริมาณความต้องการบริโภคไก่เนื้อ	๓๔
๓.๓	ประเภทไก่ที่เลี้ยงและอัตราการเปลี่ยนแปลง	๓๗
๓.๔	จำนวนไก่แยกเป็นรายภาคของประเทศไทย	๓๘
๓.๕	จำนวนฟาร์มที่ใช้ไก่พันธุ์ต่าง ๆ ในปี ๒๕๒๓	๔๕
๓.๖	ส่วนแบ่งการตลาดของลูกไก่พันธุ์ต่าง ๆ ในปี ๒๕๒๓	๔๗
๓.๗	ลักษณะการเลี้ยงไก่แยกตามประเภท	๕๐
๓.๘	การทำข้อผูกมัดในลักษณะการเลี้ยงไก่แบบประกันราคาของผู้เลี้ยงไก่	๕๒
๓.๙	การทำข้อผูกมัดในลักษณะการเลี้ยงไก่แบบประเภทเปิดบัญชีเงินเชื่อ	๕๔
๓.๑๐	การทำข้อผูกมัดในลักษณะการเลี้ยงไก่ประเภทจ้างเลี้ยง	๕๖
๔.๑	ปริมาณการผลิตของโรงฆ่าชำแหละไก่	๖๗
๔.๑	ส่วนแบ่งการตลาดของไก่เนื้อชำแหละในเขตตลาดสด	๘๐
๔.๒	น้ำหนักไก่เฉลี่ยต่อตัวแบ่งตามจำนวนผู้ขายและปริมาณการขาย	๘๒
๔.๓	ระดับราคาซึ่งจำแนกตามจำนวนราย	๘๔
๔.๔	ส่วนแบ่งการตลาดของไก่เนื้อชำแหละในตลาดภัตตาคารและร้านอาหาร ..	๘๗
๔.๕	ส่วนแบ่งการตลาดของไก่เนื้อชำแหละในตลาดโรงแรมชั้นหนึ่ง	๘๙
๔.๖	ส่วนแบ่งการตลาดของไก่เนื้อชำแหละในตลาดซูเปอร์มาเก็ต	๙๒
๔.๗	ส่วนแบ่งการตลาดของไก่เนื้อชำแหละในตลาดซูเปอร์มาเก็ตจำแนกตาม ปริมาณ	๙๕
๔.๘	ส่วนแบ่งการตลาดของไก่สดในตลาดการส่งออก	๙๗
๖.๑	ส่วนแบ่งการตลาดของบริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ในอุตสาหกรรมไก่เนื้อ ...	๑๐๑
๖.๒	ส่วนเหลือจากการตลาดจากการเลี้ยงไก่ประเภทต่าง ๆ ของบริษัทผู้ผลิต ...	๑๐๔

รายการแผนภูมิภาพประกอบ

แผนภาพที่		หน้า
๕.๑	โครงสร้างตลาดไก่เนื้อในกรุงเทพมหานคร	๗๓ ✓
๖.๑	โครงสร้างบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์	๑๐๐
๖.๒	ส่วนแบ่งการตลาดในโครงสร้างอุตสาหกรรมไก่เนื้อของบริษัทในเครือเจริญ โภคภัณฑ์	๑๐๒